

Izak in Gerar

[De wekelijkse parasha](#)

17. Izak in Gerar

Uit de Tora: Genesis 26 (Izak in Gerar)

Uit de Profeten: Hosea 11 (Israël in ballingschap)

Uit het Goede Nieuws: Lukas 22:1-30 (Aankondiging van het verbond)

Als Izak wegtrekt uit Rechoboth, gaat hij naar Be'ersjeva. In de eerste nacht dat hij daar verblijft verschijnt JHWH aan hem en zegt: Ik ben de God van je vader Abraham. Vrees niet want Ik ben met je! Ik zal je zegenen en je nakomelingen veel doen zijn vanwege je vader Abraham, Mijn dienaar. Dan bouwt Izak een altaar en roept de naam van JHWH aan. Op deze plaats zet hij zijn tent op en geeft zijn dienaren opdracht om een put te graven, wat zij dan ook doen.

Op een gegeven moment komt Abimelech uit Gerar naar hem toe. Zijn adviseur Achoezat en zijn legeraanvoerder Pichol vergezellen hem. Izak vraagt aan de drie mannen die naar zijn tent komen: Waar is jullie komst goed voor? Omdat jullie me niet goed gezind waren, hebben jullie me toch weggestuurd? Hun antwoord luidt als volgt: We hebben gekeken naar jouw weg en zien dat JHWH met je is. Dus leek het ons goed om een eed op te stellen tussen ons en jou, we willen een verbond sluiten met jou, zodat je ons geen kwaad en verbrokenheid aandoet. Ook wij hebben jou niet aangeraakt, we hebben je niets dan goed gedaan en in vrede heengezonden. Nu zien we dat je een gezegende van JHWH bent. Om het verbond met hen te sluiten, bereidt Izak een feest en ze eten en drinken samen. De volgende morgen staan ze op en zweren de eed, de ene man met de andere. Izak zendt ze weg en ze gaan in vrede. Het is op die dag dat de dienaren van Izak naar hem toekomen en hem vertellen van de put, de bron die ze opgegraven hadden. Ze zeggen: We hebben water gevonden! ¹

In lijn met vader Abraham

In onze parasja kunnen we heel wat lijnen ontdekken die we ook al zagen in het leven van Abraham. Ten eerste wordt Izaks bruid van hem weggenomen, net als Abrahams bruid. Daarnaast zijn de verhalen rondom land en water doorslaggevend voor de relatie met buitenstaanders, net zoals we dat ook al zagen bij de scheiding met Lot (Genesis 13:10) en de gevonden broederschap tussen Abraham en Abimelech (Genesis 20:15). Tot slot speelt het verbond een belangrijke rol, ook in het leven van Izak. Deze drie punten gaan we langs om ze te plaatsen in het licht van de bruid die JHWH zoekt voor Zijn Zoon Jesjoea.

In deze lijn zien we een duidelijke bevestiging van het feit dat Izaks leven een voorafschaduw is van allen die in de voetsporen van Abraham wandelen en dus gerekend worden onder zijn nageslacht.

De bruid weggenomen

Als we de letterlijke lezing (*pesjat*) van dit verhaal volgen, worden we met lastige vragen geconfronteerd. Het is al de derde keer dat deze ellende zich voordoet. Hoe is het mogelijk dat de bruid van Izak dat zomaar allemaal slikt? Hoe kan het dat deze vaders zomaar een potje staan te liegen? Dat getuigt toch niet echt van mannen die

¹ Genesis 26:23-32

hun bruid liefhebben en beschermen? Maar als we het lezen en interpreteren op een dieper niveau (*drasj*), dan kunnen we wel degelijk een diepe en bijzondere zin ontdekken die recht doet aan de Tora. Om dat te zien leggen we een verband tussen de drie keer dat dit gebeurd en Israëls ballingschappen.

De eerste keer dat de wegneming van de bruid plaatsvindt, is in Egypte in Genesis twaalf. Daarna in Gerar in Genesis twintig en dan nu opnieuw in Gerar. De tweede en derde keer vindt plaats bij de familiestam van Abimelech die op het latere Filistijnse grondgebied woonde. Daarom wordt er in de tekst ook al steeds een link gelegd met de Filistijnen.² Steeds staat de relatie met buitenstaanders centraal en wordt de gezinsharmonie verbroken door invloed van buitenaf.

De Egyptische ballingschap

In lijn met Abraham en Izak verblijven ook hun nakomelingen tot drie keer toe in het buitenland. De reden is steeds dat het beloofde land (Kanaän) niet de vruchten draagt die nodig zijn om er te kunnen wonen. In Genesis is het steeds de honger die hen wegdrijft. Later in Israël zijn het de geestelijke wantoestanden, die figuurlijk gezien altijd met honger in verband staan, die resulteren in de ballingschap. De eerste ballingschap is, net als in Genesis twaalf, in Egypte. Deze 400 jaren zijn symbool geworden voor het verblijf van Israël onder de volken. Zowel Abrahams als Israëls ballingschap in Egypte, werd opgeheven doordat plagen een einde maakten aan de relatie tussen de Farao en de bruid (resp. Sara en Israël, de bruid van JHWH).

De zeventigjarige ballingschap

De tweede keer dat Israël in ballingschap verblijft, is in Babel. Een mooie link tussen Abrahams verblijf in Gerar (Genesis twintig) en dat van Juda in Babel, is het feit dat in beide gevallen met goed overleg de harmonie hersteld wordt. Abimelech werd erom gezegend, en Kores, die de eerste aanzet gaf voor het herstel van Juda, wordt een Gezalfde van JHWH genoemd (Jesaja 45). Ook de latere koningen van het Medo-Perzische rijk waren de teruggekeerde Judeërs goed gezind.

De huidige ballingschap

De derde ballingschap begon voor de tien stammen al eerder. Want als Juda zich opnieuw in ballingschap begeeft zijn de tien stammen al zodanig met de volkeren vermengd, dat ze nog maar nauwelijks enig besef van hun identiteit hebben. Deze derde ballingschap werd door de Romeinen ingezet. Zij waren de opvolger van de Grieken die na de Medo-Perzen, Babel hadden opgevolgd. In de Romeinen zien we dus dezelfde aard en heerschappij als de Babyloniërs die Israël hadden weggevoerd, maar dan in een ander jasje. In onze parasja zien we ook een dergelijke opvolging. Abimelech is de zoon en opvolger van de eerdere Abimelech die we waren tegengekomen. Een tweede link is de terugkeer van de bruid. Rebekka komt uiteindelijk terug bij haar ware bruidegom. Dat is de hoop die Israël nu ook heeft. Als zij uiteindelijk binnengehaald wordt op het bruiloftsfeest, zal er een huwelijksverbond gesloten worden, er zal gegeten en gedronken worden, vette spijzen en belegen wijnen (Jesaja 25:6).

De omgang met buitenstaanders

Het is boeiend om te zien hoe de relatie met de mensen van Abimelech zich toch wel anders ontwikkelt als eerder bij Abraham. Dezelfde God wordt gevreesd door beide kampen maar toch loopt de relatie niet helemaal zoals het wezen moet. De broederschap komt niet op gang zoals een generatie eerder want er is telkens spanning te zien als het gaat om water en land. De beide groepen hebben een verschillende identiteit, en Gerar kan het niet helemaal waarden dat Abrahams erfgenaam meer gezegend is. Uiteindelijk hebben ze maar liever dat Izak verdwijnt uit hun grondgebied. Een typisch link is dat christenen over het algemeen net zo reageren op Israël tijdens haar derde ballingschap. Veel christenen konden en kunnen het maar slecht plaatsen dat er een volk is dat blijkbaar door God is uitverkoren. Het christendom dient wel dezelfde God als Abraham, maar blijft zijn identiteit buiten Israël zien en kan zo ook nooit de zegen ontvangen die voor het nageslacht van Abraham geldt. Net zoals Abimelech niet de zegen van Izak genoot, ondanks dat zij dezelfde God dienden.

Het verbond

Uiteindelijk begrijpt Abimelech dat zij elkaar ook niet helemaal loslaten kunnen en hij besluit om naar Izak te gaan en een verbond met hem te sluiten. Een mogelijke link met de derde ballingschap is ook hier weer te vinden! Eenmaal zullen de christenen en de Joden beseffen dat ze dezelfde God dienen en zullen zij elkaar vinden en feestvieren met elkaar. Dat is een 'verbond' waar wij allemaal naar uit kunnen zien. Zal er zoiets gebeuren in het Messiaanse rijk, nadat de bruid Israël zich heeft gevoegd bij haar Bruidegom?

² Historisch gezien kan het niet om de Filistijnen gaan, omdat die pas later dit gebied hebben veroverd.

Nu al zien we onder christenen een beweging in de goede richting. De vervangingstheologie wordt nog maar weinig verdedigd en steeds meer kerken dragen Israël een warm hart toe en bidden voor Gods volk. Blijkbaar is er een toekomst voor beide partijen, ook al heeft het Christendom een duidelijk andere identiteit.

De bruid

Zoals ik in parasja vijftien al aankondigde, gaan we proberen om de rest van Genesis in het licht te zien van de bruid die JHWH zoekt voor Zijn Zoon Jesjoea. In Gerar hebben we een aardig stukje geschiedenis kunnen traceren van de bruid Israël en zelfs over haar verhouding met de christenen! We zagen in parasja vijftien al dat de bruid niet per se bestaat uit slechts fysieke nakomelingen van Abraham. Maar blijkbaar is er toch maar één groep in Genesis (die van Izak) die een beeld is van de bruid van de Messias. Niet dat ze er prat op gaat, maar alleen het ware nageslacht van Abraham ontvangt ook de zegen van Abraham. Dat ware nageslacht heeft niet per definitie de genen van Abraham, maar wel één zelfde identiteit. Ze zijn, net als Izak, kinderen van de belofte die aan Abraham is gegeven en maken deel uit van één volk, namelijk Israël.

Verdieping

Dit blok geeft enkele onafgemaakte denklijnen en vragen voor diepere studie. Zo kunnen we een steeds beter beeld krijgen van het onderwijs dat JHWH ons geeft door Zijn Tora. Als basis voor diepere studie is het goed om het boekje "[Hebreeuws denken](#)" door te nemen. Dit kunt u vinden op mijn website onder 'basis'.

- ✧ *In vers vijf wordt een omschrijving van Abraham gegeven waarin we een vergrotende trap kunnen zien van Genesis 18:19. De gegeven woorden kun je ook parafraserend vertalen met: **Abraham hoorde en gehoorzaamde (sjema) de stem van JHWH en bewaakte (sjamar) 1. de grenzen van het koninkrijk van JHWH (misjmeret), 2. Zijn bepalingen (mitsvot), 3. Zijn wetten (chokiem) en 4. Zijn onderwijzingen (torati).** Hoe versterken deze twee teksten elkaar? Als we deze compacte zin inhoudelijk proberen te vatten, hoe moeten we dat dan woorden geven in modern Nederlands?*
- ✧ *Voor het eerst wordt hier over onderwijzingen gesproken, het meervoud van Tora. Waarom in deze context? En waarom is dit de enige keer dat dit woord in Genesis voorkomt?*
- ✧ *Vlak voordat de tien stammen in ballingschap gaan, verklaart JHWH Zijn liefde voor hen (Hosea 11). Hoe wordt Zijn liefde openbaar in het feit dat Hij Zijn bruid zomaar bij heidense koningen laat binnengaan? Wat is de zin van de ballingschap? Welke trekken ontwikkelen zich dan in de bruid? En hoe is dat nu, na 2600 jaar ballingschap, nog te zien?*
- ✧ *Het Nieuwe Verbond is in feite nog niet gesloten maar slechts aangekondigd door Jesjoea in Lukas 22. De tekenen zijn net als in Genesis, eten en drinken. Wat voegt dat toe aan de conclusie die we maakten dat we mogelijk een verbond tussen Joden en Christenen kunnen verwachten? Zijn daar meer dingen over te vinden in het lijdensverhaal van Jesjoea?*
- ✧ *Welke rol speelt Judas (Jehoeda) op het drasj-niveau?*

Volgende week lezen we:

Genesis 27:1-28:9 (Zending van Jakob), 1 Samuël 4 (Zending van de ark), Matteüs 10 (Zending van de twaalf)

© 2012 Kees Bloed

www.sjemajah.nl

Immanuël, Gemeente van het Levende Woord

Tel 078 6990097, Fax 078 6990098, Mob 0629 065138

Email: w.verdouw@immanuel-gemeente.nl

Web: <http://www.immanuel-gemeente.nl>

[De wekelijkse parasha](#)

Wees van harte welkom op iedere Sabbatmorgen en ervaar dat de vreugde van JHWH onze kracht is.

Plaats van samenkomst: "De Havenkerk", Ieplaan 9, 2951 CB Alblisserdam, om 10.30 uur

Tabel: Overeenkomst tussen Sara/ Rebekka en Israël in de drie ballingschappen

	Ballingschap van de bruid	Relatie met buitenstaanders
Sara	1. Sara in Egypte, plagen	1. Weg van Farao met rijkdom, geen verbond
Rebekka	2. Sara bij Abimelech 3. Rebekka bij Abimelech (zoon van)	2. Ontzag van Abimelech van Gerar, broederschap 3. Verwijt van Abimelech, verbond zonder broederschap
Israël	1. Egyptische ballingschap, plagen 2. Zeventigjarige ballingschap, door Babel en Medo-Perzië 3. Huidige ballingschap, door Romeinen (opvolger Babel)	1. Weg uit Egypte met rijkdom, geen verbond 2. Ontzag van Perzië bij vertrek, goede betrekkingen met Kores en opvolgers 3. Verwijt van Romeinen, dubieuze verhouding met christenen, mogelijk toekomstig verbond.